

Natuur bij kwekerij Panda

Natuurlijk Westland
natuurlijkwestland@knnv.nl

website: delfland.knnv.nl
facebook: NatuurlijkDelfland
instagram: NatuurlijkDelfland
Youtube: [klik hier](#)

Een onderdeel van Natuurlijk Delfland, een afdeling van de Natuurvereniging KNNV

Inhoud

1	Inleiding.....	3
1.1	De belangrijkste afspraken zijn.....	4
1.2	Situatie.....	4
1.3	Leefomstandigheden.....	6
2	Opzet van het onderzoek	7
3	Resultaten.....	7
4	Discussie/ conclusies	12
5	Verantwoording	12
6	Steun ons.....	12
7	Bijlage 1: Geachte bureu.....	13

Copyright: Natuurlijk Westland, 2024

Referentie: Natuur bij kwekerij Panda, Natuurlijk Westland, 2024

Overname van delen van de tekst is toegestaan onder bronvermelding.

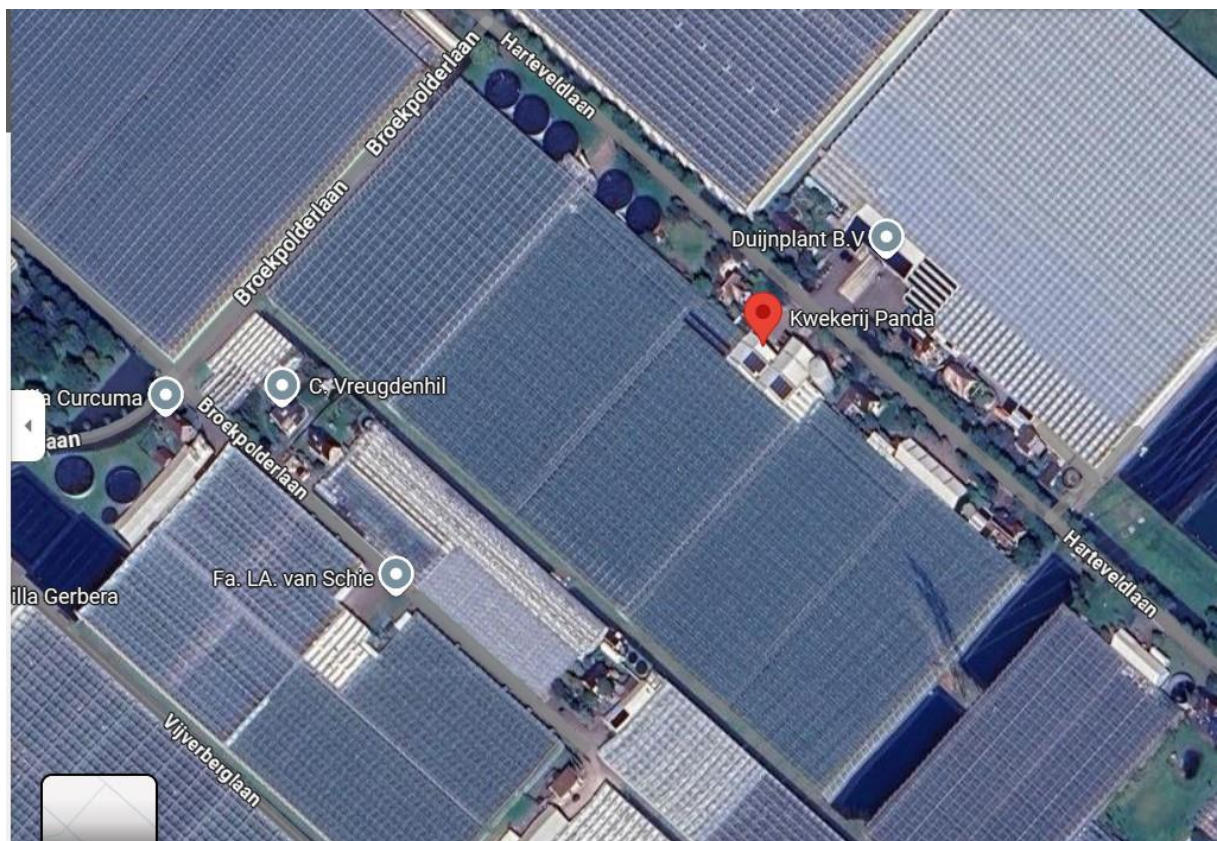

1 Inleiding

Op 29 maart 2024 hebben Panda BV en Natuurlijk Westland een overeenkomst gesloten om de natuur op het terrein een groter aandacht te geven.

Panda B.V., Hartevelddlaan 50, 2675 LE Honselersdijk.

Op de plattegrond:

1.1 De belangrijkste afspraken

Natuurlijk Delfland zorgt voor:

- inventarisatie van de padden (één keer per jaar),
- waarnemingen van ijsvogels verzamelen,
- inventarisatie van vleermuizen (één keer per jaar),
- inventarisatie van egels via een warmtecamera (één keer per jaar),
- stelt een brief samen, voor de bewoners, met de vraag om naar ijsvogels, egels, vleermuizen en padden uit te kijken en deze bij Natuurlijk Westland te melden, zie bijlage 1,
- de waarnemingen worden op waarneming.nl geplaatst met als toelichting: Een inventarisatie van Natuurlijk Delfland / Westland, zie <https://delfland.knnv.nl/werkgroep/westland/>,
- brengt verslag uit met de resultaten van deze inventarisaties en beheervoorstellen,
- neemt het verslag en ander nieuws op in de media van Natuurlijk Delfland,
- stuurt berichten over de resultaten aan de externe media.

Panda BV zorgt voor:

- dat de brief om naar ijsvogels, egels, vleermuizen en padden uit te kijken en deze bij Natuurlijk Westland te melden, bij de bewoners en medewerkers komt,
- uitvoering van de inrichtingsideeën,
- begeleiding op het terrein van de inventarisaties (naar behoefte),
- dat de resultaten van de samenwerking in de media van Panda BV wordt opgenomen,
- vermelding van Natuurlijk Westland daarbij,
- stimulering dat personen lid worden van Natuurlijk Westland,
- stimulering dat organisaties donateur van Natuurlijk Westland worden.

Een keer per jaar wordt er geëvalueerd over de voortgang en over de voortzetting van de overeenkomst.

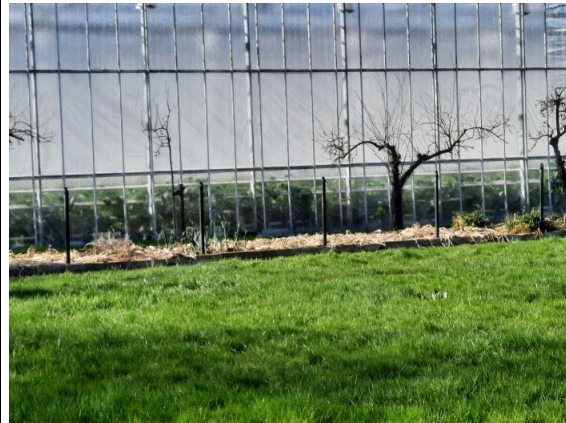
1.2 Situatie

Het terrein bestaat uit de volgende onderdelen:

- De voortuinen en dierenweide.
- De bermen (Harteveldlaan, Broekpolderlaan en slootkant).
- Wateropvang (inclusief moerasje) en de greppels.
- De kassen.

Voortuin

Voortuin dierenweide

Berm Harteveldlaan

Berm Broekpolderlaan

Berm slootkant

Wateropvang (inclusief moerasje)

Greppel

De voortuin van de Harteveldlaan bevat een restant van een historische laanbeplanting bestaande uit elzen.

1.3 Leefomstandigheden

Padden

De gewone pad is een generalist die in uiteenlopende habitats kan worden gevonden en aangepast is op drogere plaatsen. Alleen voor de voortplanting is oppervlaktewater nodig, waarbij de dieren soms grote afstanden af moeten leggen om bij water te komen. De eieren worden in tegenstelling tot veel andere kikvorsachtigen niet in klompen maar in strengen afgezet.

Padden zijn voornamelijk nachtactief, dus de kans is groot dat je ze 's nachts of bij schemering tegenkomt. Toch kunnen ze bij somber of regenachtig weer ook overdag tevoorschijn komen. Ze geven de voorkeur aan donkere, beschutte en vochtige plekken, zoals onder boomstammen, stenen of in dikke lagen bladeren. In de winter houden ze daarom een winterslaap om te overleven. Ze graven zich diep in de grond of zoeken andere beschutte plekken op om de koude maanden door te brengen. Ze leggen hun eitjes in lange, geleachtige snoeren die zich vasthechten aan waterplanten

Ijsvogels

De ijsvogel is een typische viseter en is dus sterk aan water gebonden. Vanwege zijn voorkeur voor steilkanten om in te broeden, komen ze vaak voor bij stromend water, omdat daar van nature door erosie steile oevers ontstaan. Ook stilstaande visrijke wateren met begroeiing vormen een prima leefomgeving. In het grootste deel van het verspreidingsgebied is de soort algemeen, maar in sommige gebieden wordt de ijsvogel met uitsterven bedreigd.

Vleermuizen

In België en Nederland komen relatief veel vleermuizen voor, dit komt door het relatief zeer waterrijke landschap; veel vleermuizen zijn afhankelijk van insecten die in en om het water leven.

Vleermuizen kennen de volgende periodes in een jaar:

- Winterslaap.
- Zomerperiode: dagrustplaatsen, kraamkamer en paringsverblijven.

Kraamkamers moeten droog en warm zijn, zodat de jongen tijdens de afwezigheid van de moeders niet te veel afkoelen.

Een zomerverblijf moet warm en onbereikbaar voor roofdieren zijn. De plek waar de vleermuizen naar buiten komen (uitvliegen) moet veilig zijn. De helft van onze soorten zoekt daartoe naar scheuren en spleten in holle bomen. De rest betreft daklijsten en ongebruikte zolders. Sommige soorten verkassen regelmatig, zolang ze het jong nog kunnen dragen en gebruiken zo een heel scala aan verblijfplekken. De wijfjes verzamelen zich op vaste kraamlocaties, waar ze gedurende het jagen de jongen samen achter laten. De zoogperiode duurt 6 tot 8 weken afhankelijk van de soort. De geboorte van alle jongen duurt ongeveer twee weken.

Egels

Egels komen voor in een grote variatie aan landschappen, zolang er voldoende beschutting is en de bodem niet al te vochtig. Ze zijn plaatselijk talrijk in loofbossen met ondergroei, vochtige weiden en grasvelden. Egels houden van randgebieden waar deze leefgebieden samenkomen. Ook in de buurt van de mens komt hij voor, voornamelijk in tuinen en boomgaarden. Hij is algemener in halfstedelijk dan in landelijk gebied. In versnipperd gebied gebruikt hij berm en kleine paadjes als verbindingswegen. Egels kennen een zomer en winterperiode (winterslaap). In de zomer is de een nachtdier. Hij slaapt ongeveer 18 uur per dag. Wanneer de egel wakker is, gaat hij op zoek naar eten. Ook kan hij bezig zijn met het bouwen van een nest. Egels gillen als ze pijn hebben of als ze angstig zijn.

2 Opzet van het onderzoek

Op de volgende data is er een bezoek gebracht aan Panda, hierbij is er rond de kassen gewandeld.

- op 15 mei, 14.00 uur is er naar padden gezocht, er is op het oog naar padden gekeken,
- bij alle bezoeken is er naar ijsvogels uitgekeken; in oktober en november waren ijsvogels het Soort van het Seizoen van Natuurlijk Delfland, waarbij is opgeroepen om deze vogels te melden via waarneming.nl,
- op zijn 27 juni, 20.00 uur zijn vleermuizen geïnventariseerd, het was ideaal weer, lekker warm en windstil,
- op 18 september, 20.00 uur is er met een warmtecamera naar egels gezocht, was ook prima weer,
- op 26 november is het gebied bekeken om op locatie maatregelen op een rij te zetten om de aandachtsoorten te stimuleren.

De kassen zijn niet bezocht.

3 Resultaten

Zie voor alle resultaten

<https://waarneming.nl/locations/users/112385/observations/?advanced=on>.

Op 18 september is tijdens de inventarisatie van de vleermuizen een bruine kikker gehoord.

Het gebied van Panda b.v. ligt in Kwintsheul - Oude Broekpolder. Zie

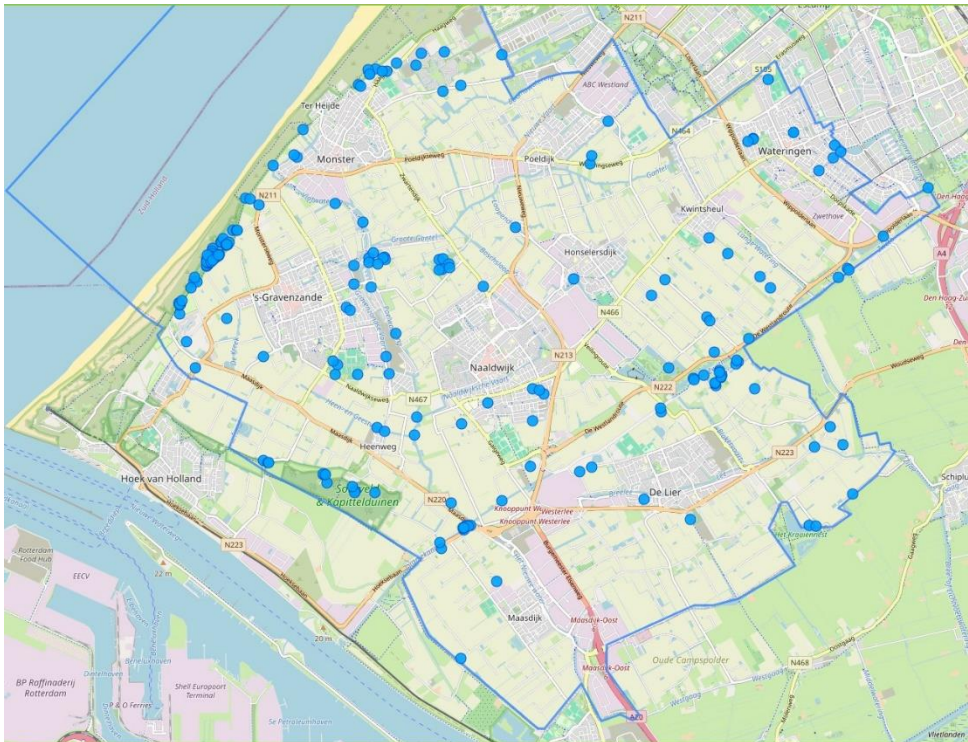
<https://waarneming.nl/locations/44303/>

Padden

In het voorjaar zijn er geen padden waargenomen, een logische waarneming, de paddentrek was voorbij. Ook de hoge beschoeiingen geven de padden nauwelijks kans om op de oever te komen. De sloten bevatten geen/onvoldoende waterplanten.

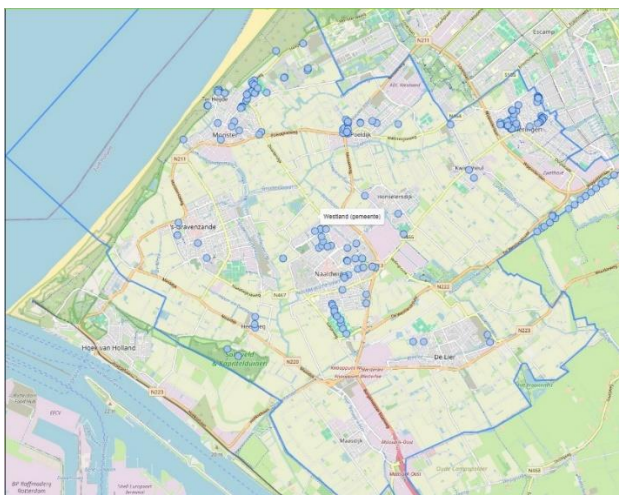
Ijsvogels

Zijn niet waargenomen. Hieronder de waarnemingen van ijsvogels in de periode 2022 – 2024 in Delfland op waarneming.nl.

Vleermuizen

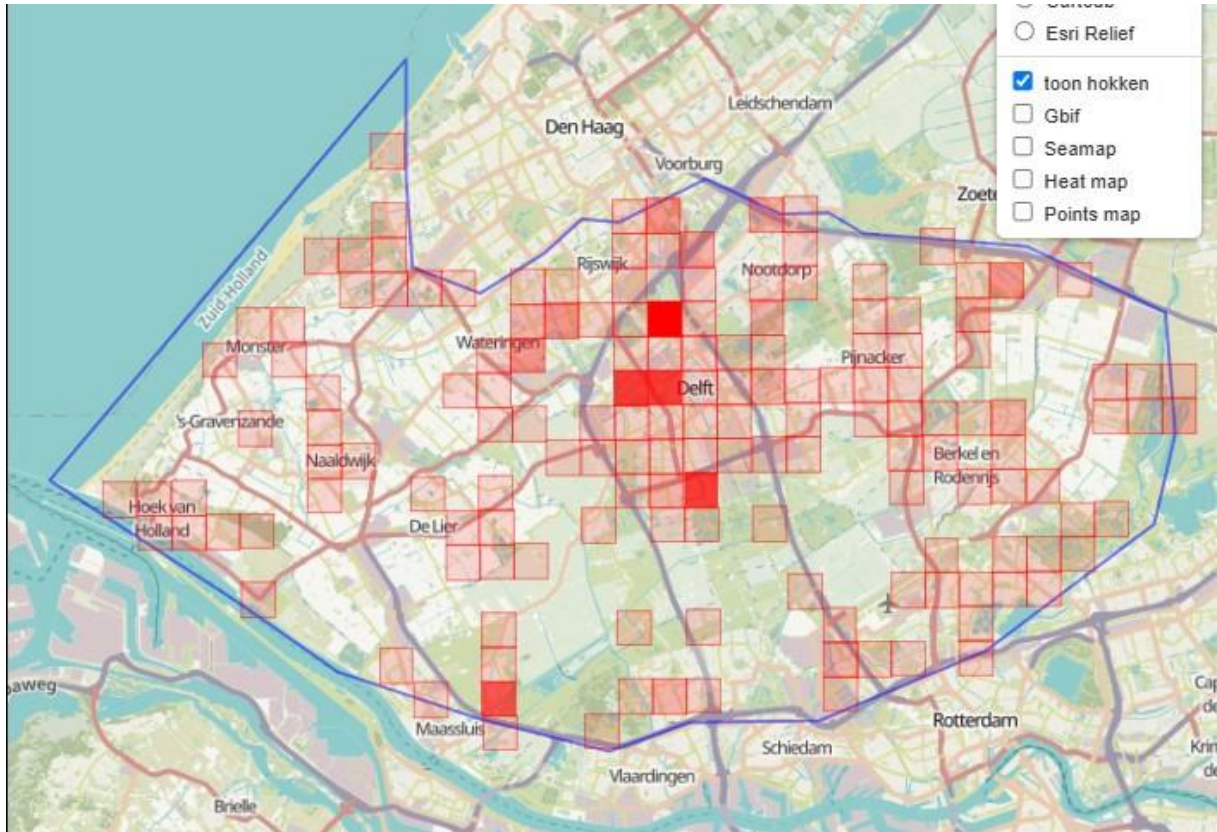
Tijdens de inventarisatie zijn er geen vleermuizen waargenomen; we hebben van Rob van der Knaap, eigenaar Panda B.V. een filmpje ontvangen van een vliegende vleermuis rond zijn huis. Hieronder de meldingen van de gewone dwergvleermuis in 2024 in Delfland op waarneming.nl.

Egels

Tijdens ons bezoek zijn geen egels waargenomen ook hebben we geen meldingen ontvangen van de eigenaar van Panda B.V. Hieronder de meldingen van de egels in 2024 in Delfland op waarneming.nl.

Stimuleren maatregelen

Doelsoorten

Alle doelsoorten van de fauna zijn gebaat bij een zo rijk en divers mogelijke flora rond de kas in de bermen, de sloten en greppels. Zie ook hieronder bij 'Landschapselementen'.

1. *Padden*

Er zijn diverse greppels, zorg er voor dat deze open zijn.

Zorg voor open water in het moerasje en zorg voor waterplanten.

Zorg voor stapels hout en stenen, daar kunnen zij in de winter onder kruipen.

2. *IJsvogels*

Zorg voor enkele overhangende struiken (bessen), lage boompjes (fruitboom) en stokken die over het water hangen.

3. *Vleermuizen*

Wees zuinig op de oude bomen die langs de Harteveldlaan staan. Waarschuw ons als er berichten worden ontvangen om een boom te kappen.

Plant insectenvriendelijke bloemen en struiken.

Zorg voor donkere zones in je tuin door kunstlicht te doven.

4. Egels

Zorg voor een composthoop en haal niet alle bladeren uit de borders weg.

Landschapselementen

Lijnvormige elementen zoals bermen, sloten en greppels zijn van oudsher in het Westland de bronnen van biodiversiteit. Vroeger kenden alle tuinen prachtige greppels, sloten en slootjes met helder water en enorm veel planten en dieren. De directe omgeving van de kas is veronachtzaamd doordat alle aandacht ging naar het klimaat in de kas. Daar begint nu verandering in te komen. Greenport West-Holland heeft recent een project gestart voor 'Biodiversiteit in en om de kas'. Zie verder hieronder.

1. Voortuin

Zie bij de bovenstaande dieren. Bloemrijkheid is belangrijk vooral voor de padden en de vleermuizen.

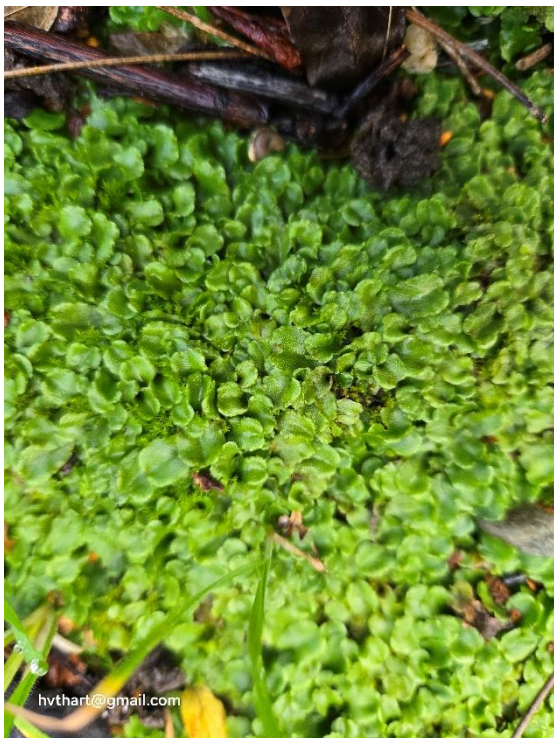
2. Voortuin dierenweide

Maak hier een composthoop.

3. Berm Harteveldlaan

Trek de laanbeplanting door met het aanbrengen van bomen en struiken (els, hazelaar, boswilg). Beheer dat als hakhout of te wel snoei deze rand om de vijf jaar zodat er 'stoelen' of 'stoven' ontstaan.

Bijzonder hier zijn de grote bedekkingen van Halvemaantjesmos en in mindere mate Haarspitsmos rond de waterbassins en op talloze vochtige plekken rond het warehouse. Halvemaantjesmos is een typisch mos voor tuinderijen.

Halvemaantjesmos

Haarspitsmos

4. *Berm Broekpolderlaan*

Leg een meter vanaf de rijweg een meter brede bloemenweide aan. Zaai hier een gebiedseigen zadenmengsel afgestemd op de lokale grondslag, lokale fauna én plantensoorten die historisch gezien voorkwamen in het Westland. Zie <https://www.cruydhoeck.nl/openbare-ruimte/bestellen/gemeentemengsels/>

5. *Berm slootkant*

Zie bij de ijsvogel. Onderzoek de mogelijkheden om hier over te schakelen van een hardhouten beschoeiing naar een meer natuurvriendelijke beschoeiing. In een natuurvriendelijke oevers krijgt allerlei jong leven zoals kikker- en paddendril en juveniele vis een veel grotere kans. Ook de waterkwaliteit neemt er door toe.

6. *Wateropvang (inclusief moerasje)*

Zorg voor open water en waterplanten in het moerasje. Onderzoek de mogelijkheden om hier aan beide zijden van de waterbassins greppels aan te leggen. Greppels bevorderen de afwatering, maar nog veel belangrijker in dit verband is dat het bronnen zijn voor hoge biodiversiteit.

7. *Biodiversiteit in en om de kas*

Van oudsher hebben tuinders een voorkeur voor zo kaal mogelijke randen en bermen rond hun kassen uit vrees voor insectenplagen in de kas. Daar begint door wetenschappelijk onderzoek verandering in te komen. Natuurlijk Delfland heeft hier ook onderzoek naar gedaan en het blijkt dat in bloemrijke bermen rond de kas juist vijanden van de plaaginsecten voorkomen.

Op 19 december 2024 heeft Greenport West-Holland het Project BBBGreen goedgekeurd. Het NWO-onderzoek Boosting Biocontrol with Biodiversity in and around greenhouse production systems (BBBGreen) is gestart. Het is een wetenschappelijke onderzoeksproject met verschillende universiteiten (Leiden, Nijmegen, Utrecht, Wageningen), Inholland en veel bedrijven. Ook Greenport West-Holland is een partner. Het uiteindelijke doel is om biodiversiteitseffecten in en om de kas wetenschappelijk meer te onderbouwen zodat deze richting de afzetzketen meer beloond kunnen worden. Resultaten uit zowel het onderzoek van Natuurlijk Delfland als dat van Greenport kunnen worden ingevoerd rondom de Panda-kassen.

4 Discussie/ conclusies

Uitgevoerd

Alle waarnemingen zijn op waarneming.nl geplaatst zonder toelichting.

Nog uit te voeren

Van deze afspraken hebben we niets gemerkt:

- de waarnemingen worden op waarneming.nl geplaatst met toelichting,
- de brief om naar ijsvogels, egels, vleermuizen en padden uit te kijken en deze bij Natuurlijk Westland te melden, bij de bewoners en medewerkers moet nog opgesteld worden,
- stimulering dat personen lid worden van Natuurlijk Westland,
- stimulering dat organisaties donateur van Natuurlijk Westland worden.

5 Verantwoording

Projectleider: Geert van Poelgeest

Veldwerkers: André Jongeling en Huub van 't Hart.

Bronnen: waarneming.nl, wikipedia.

6 Steun ons

Natuurlijk Delfland SAMEN VOOR DE NATUUR. Volg de link om te weten of het lidmaatschap ook iets voor jou is. [Klik hier](#)

Bedrijven kunnen donateur worden; personen kunnen lid worden.

7 Bijlage 1: Geachte buren

Natuurlijk Westland
natuurlijkwestland@knnv.nl

Een onderdeel van Natuurlijk Delfland, dat een afdeling is van de Koninklijke Nederlandse Natuur Vereniging

12 april 2024

Geachte buren van Panda b.v.,

Op verzoek van Rob van der Knaap, eigenaar van Panda b.v. onderzoekt onze natuurvereniging het voorkomen van de padden, ijsvogels, vleermuizen en egels. Dit onderzoek zullen we uitvoeren door een paar keer per jaar het voorkomen op het terrein van Panda b.v. van deze dieren in kaart te brengen. Met deze gegevens zullen wij een advies aan uitbrengen. Panda zal deze voorstellen uitvoeren.

Aangezien u veel vaker in het gebied bent verzoeken wij u als u deze soorten op en rond uw terrein ziet, deze dieren aan ons te melden. Gebruik hiervoor natuurlijkwestland@knnv.nl

Vriendelijke groeten,

Geert van Poelgeest
Bestuurslid
06 – 33 00 17 42

Wat is en doet Natuurlijk Westland?

Natuurlijk Westland staat voor een natuurlijke leefomgeving en is een onderdeel van Natuurlijk Delfland, een vereniging waarvan de leden actief bezig zijn met natuuronderzoek, onze passie voor de natuur delen (natuureducatie) en de natuur beschermen via excursies, lezingen, cursussen, inventarisaties, advisering en natuurbeheer. De activiteiten zijn in drie categorieën te verdelen: voor de gezelligheid, voor mensen die meer willen weten en voor specialisten. Dit alles rond onderwerpen van de natuur in Westland. Vraag de nieuwsbrief aan via natuurlijkwestland@knnv.nl
Zie ook de QR-code.

Natuurlijk Westland staat voor een natuurlijke leefomgeving.